

**ПОЛТАВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ЮРІЯ КОНДРАТЮКА**

**Гуманітарний факультет
Кафедра українознавства, культури та документознавства**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Перший проректор - проректор із
науково-педагогічної роботи

_____ Б.О. Коробко
«   » _____ 2019 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«ОСНОВИ СОЦІОЛОГІЇ»
(назва навчальної дисципліни)

підготовки бакалавра
(назва ступеня вищої освіти)
спеціальності 014 Середня освіта
(шифр і назва спеціальності)

**Полтава
2019 рік**

Робоча програма навчальної дисципліни «Основи соціології» для студентів спеціальності 014 Середня освіта. Складена відповідно до освітньо-професійної програми бакалавра «Середня освіта (англійська мова і друга іноземна мова). – Полтава: ПолтНТУ, 2019. – 14 с.

Розробник: Чернишов В.В., к.філос.н., доцент

Погоджено

Керівник групи забезпечення спеціальності _____ Балацька О.Л.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри українознавства, культури та документознавства

Протокол від «29» серпня 2019 року № 1

Завідувач кафедри українознавства, культури та документознавства _____ Передерій І.Г.

«__» _____ 20__ року

Схвалено навчально-методичною радою інституту (факультету)

Протокол від «29» серпня 2019 року № 1

Голова навчально-методичної ради _____ (Аляєв Г.Є.)

«__» _____ 20__ року

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування Показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		Форма навчання денна	форма навчання заочна
Кількість кредитів – 3	Галузь знань <u>01 Освіта</u>	Вибіркова	
Загальна кількість годин – 90			
Модулів – 1	Спеціальність <u>014 Середня освіта</u>	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 1		3-й	-
		Семестр	
		5-й	-
Індивідуальне завдання – не передбачено.	Ступінь вищої освіти <u>бакалавр</u>	Лекції	
		16 год.	-
		Семінарські	
		14 год.	-
		Лабораторні	
		-	-
		Самостійна робота	
		60 год.	-
Індивідуальна робота:			
-			
Вид контролю:			
диференційований залік			

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 30/60

для заочної форми навчання – - / -

2. Мета навчальної дисципліни

Соціологія є однією з найактуальніших суспільних наук XXI століття. Сьогодні, як ніколи раніше, вона бере активну участь у багатьох сферах людського життя, допомагаючи описати й пояснити цілий ряд актуальних суспільних феноменів, не менш важливою є її роль у прийнятті життєво важливих управлінських рішень, а отже розуміння того як проводять соціологічні дослідження є не зайвим для будь-якої освіченої людини, тим більше випускника університету.

Курс «Основи соціології» має на меті ознайомлення студентів з історією, теорією та практикою сучасної соціології. Особливу увагу в межах курсу приділено сучасним теоріям і методам соціологічних досліджень.

3. Передумови для вивчення дисципліни

Передумовою вивчення дисципліни є засвоєння інших дисциплін гуманітарного, філософського та суспільного циклів, зокрема з такими навчальними дисциплінами як «філософія», «історія», «логіка», «релігієзнавство», «політологія», «етика та естетика», а також рештою дисциплін гуманітарного, математичного і суспільного циклів.

Базується на шкільних курсах дисциплін «Історія», «Людина і світ», «Культурознавство» та ін.

4. Очікувані результати навчання з дисципліни

Вивчення дисципліни «Основи соціології» робить внесок у формування інтегральної компетентності, яку мають набути студенти, а саме: здатності розв'язувати складні задачі та комплексні проблеми в галузі освіти, філології та дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та професійної практики. А також сприяє набуттю студентами загальних і фахових компетентностей, зокрема таких як: здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово, зрозуміло і недвозначно доносити власні висновки, а також знання та пояснення; здатність бути критичним і самокритичним, конструктивно сприймати критику; здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел, самостійного навчання; здатність працювати в команді та самостійно, генерувати нові ідеї; здатність толерантно співіснувати у мультикультурному суспільстві; здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу; навички використання інформаційних і комунікаційних технологій; здатність аналізувати й прогнозувати навчальну діяльність учнів, а також професійну діяльність, застосовувати сучасні методи та освітні технології навчання; здатність використовувати на практиці професійні знання й практичні навички в галузі лінгвістики, літературознавства, педагогіки, вікової та педагогічної психології, методики навчання іноземних мов, оперувати науковою термінологією; здатність чітко й виразно висловлювати думку, використовувати знання законів техніки мовлення: правильна постановка дихання, розвиток голосу, чітка та зрозуміла дикція, нормативна орфоєпія; здатність спрямовувати експресивні, емоційні, логічні засоби мови для досягнення запланованого прагматичного результату; здатність знаходити та використовувати інформацію з різних джерел (електронних, письмових й усних) у професійній діяльності, створювати сучасне навчально-методичне забезпечення для проведення занять.

5. Критерії оцінювання результатів навчання

Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом вивчення навчальної дисципліни.

Мінімальний поріг рівень оцінки варто визначати за допомогою якісних критеріїв і трансформувати в мінімальну позитивну оцінку числової (рейтингової) шкали.

Наприклад:

Сума балів	Значення ЄКТС	Оцінка	Критерій оцінювання	Рівень компетентності
60-63	Е	Достатньо	Студент має певні знання матеріалу, передбаченого робочою програмою, володіє основними положеннями на рівні, який визначається як мінімально допустимий. Правила вирішення практичних завдань з використання м основних теоретичних положень пояснюються з труднощами. Виконання практичних завдань значно формалізовано: є відповідність алгоритму, але відсутнє глибоке розуміння роботи та взаємозв'язків з іншими дисциплінами.	Середній, що є мінімально допустимим у всіх складових навчальної дисципліни

6. Засоби діагностики результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання можуть бути: стандартизовані тести; презентації результатів виконаних завдань та досліджень; аналітичні звіти, реферати, есе; інші види індивідуальних та групових завдань.

7. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. ОСНОВИ СОЦІОЛОГІЇ

Вступ

Тема 1. Що таке соціологія?

Що таке соціологія та що вона пропонує? Історія соціології. Соціолог у суспільстві. Соціологічна уява. Соціологія як академічна дисципліна. Соціологія як засіб змінювати світ. Видатні соціологи: Огюст Конт, Ентоні Гідденс, Абу Заїд Абдал Рахман Ибн Халдун, Гарріет Мартіно, Ч. Райт Міллз, Елбіон Смол, Ида Б. Веллс-Барнетт.

Тема 2. Соціологічна теорія

Соціологічні парадигми. Головні соціологічні перспективи: структурно-функціоналістична; теорія соціальних конфліктів; перспектива символічної взаємодією. Застосування парадигм. Видатні соціологи: Джессі Бернхард, Патриція Гілл-Коллінз, Ніклас Луманн, Карл Маркс, Роберт К. Мертон, Талкотт Парсонс, Герберт Спенсер, Макс Вебер.

Семінар 1.

Тема 3. Культура і суспільство. Соціалізація і суспільна взаємодія

Що таке культура? Типологія культури: культурні типи. Суспільство. Суспільна структура: статус, ролі. Аспекти культури: цінності, норми, символи, мови. Культурне розмаїття. Соціобіологія. Теорії соціалізації. Процес соціалізації. Обмежувальні заклади та ресоціалізація. Соціалізація і соціальна взаємодія. Видатні соціологи: Наполеон Шанонь, Марвін Гарріс, Маршалл МакЛуган, Вільям Грейхам Замнер, Бенджамін Лі Горф, Едвард О. Вілсон, Пітер Бергер, Чарльз Гортон Кулі, Зігмунд Фройд, Гарольд Гарфінкель, Ервінг Гоффман, Джордж Герберт Меад, Вільям І. Томас.

Семінар 2.

Тема 4. Суспільні групи й організації. Соціальні відхилення та суспільний контроль

Суспільні групи. Суспільні мережі. Групова динаміка: формування груп; лідерство; влада; підпорядкування. Формальні організації: бюрократія, олігархія. Макдональдизація суспільства. Теорія суспільних відхилень. Біологічні перспективи. Структурно-функціоналістські перспективи. Соціальні зв'язки. Структурні запобіжники. Соціальний контроль. Соціально-конфліктні перспективи. Символіко-взаємодічі перспективи. Наліплювання ярликів. Медикалізація відхилень. Культурна передача. Видатні соціологи: Пітер М. Бло, Джорж Гаспар Гоменс, Розабет Мосс Кантер, Курт Левін, Роберт Майклз, Георг Рітцер, Георг Зіммель, Філіп Г. Зімбарго, Говард Бекер, Вільям Чамбліс, Петер Конрад, Травіс Гірші, Чезаре Ломброзо, Кораме Річі Манн, Ричард Квінні, Едвін Г. Сутерланд.

Семінар 3.

Тема 5. Суспільна стратифікація

Форми стратифікації. Бідність. Джерела стратифікації. Структурально-функціоналістичні перспективи. Соціально-конфліктні перспективи. Багатовимірні перспективи. Підтримка стратифікації. Суспільна мобільність. Видатні соціологи: Кінгслі Девіс, Вільям Едвард Бурггардт дю Буа, Фрідріх Енгельс, Іммануель Валерштайн, Вільям Джуліус Вілсон.

Семінар 4.

Тема 6. Структура населення, рух і концентрація

Зміна населення. Структури населення (швидке чи повільне зростання, зменшення населення). Теорії демографічних змін: мальтузіанська теорія; теорія демографічного переходу. Вимірювання чисельності населення. Населення й урбанізація. Історія і сучасний стан урбаністичної соціології. Урбаністична екологія. Передмістя. Природа урбаністичного життя й спільнота. Видатні соціологи: Герберт Ганс, Марк Готтдінер, Томас Роберт Мальтус, Роберт Езра Парк, Фердінанд Тьоніс, Баррі Веллман, Луїс Вірт.

Семінар 5.

Тема 7. Соціальні зміни, поведінка та рухи

Колективна поведінка. Форми колективної поведінки (мода, захоплення, слухи, міські легенди, масова істерія, натовп). Теорії колективної поведінки (теорія збудника; теорія виникаючої норми; теорія доданої цінності). Соціальний рух. Оформлення соціального руху. Типи соціальних рухів. Занепад соціальних рухів; теорії соціальних рухів (теорія мобілізації ресурсів; нові суспільні рухи). Видатні соціологи: Герберт Блюмер, Густав Ле Бон, Стенлі Ліберзон, Нейл Смелзер, Пітірім Сорокін, Торштайн Феблен.

Семінар 6.

Тема 8. Методи соціологічних досліджень

Проведення соціологічних досліджень. Методи соціологічних досліджень: опитування, спостереження, аналіз, пояснення. Дослідницька етика. Дослідження через Інтернет. Дослідницький процес. Видатні соціологи: Еміль Дюкргейм, Ендрю М. Грілі, Пауль Фелікс Лазарсфельд, Стенлі Мілграм, Дороті Сміт, Джейн Адамс, Артур Б. Шостак, Стивен Ф. Стіле, Роджер А. Страус, Лестер Вард, Вільям Фут Вайт.

Семінар 7.

8. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	У тому числі					усього	у тому числі				
		Л	П	Лаб	Інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1. Основи соціології												
Вступ	1	1	0			0	-					
Тема 1. Що таке соціологія?	12	1	1			10	-					
Тема 2. Соціологічна теорія	11	2	1			8	-					
Тема 3. Культура і суспільство. Соціалізація і суспільна взаємодія	11	2	2			7	-					
Тема 4. Суспільні групи й організації. Соціальні відхилення та суспільний контроль	11	2	2			7	-					
Тема 5. Суспільна стратифікація	11	2	2			7	-					
Тема 6. Структура населення, рух і концентрація	11	2	2			7	-					
Тема 7. Соціальні зміни, поведінка та рухи	11	2	2			7	-					
Тема 8. Методи соціологічних досліджень	11	2	2			7	-					
Разом за змістовим модулем 1	90	16	14			60	-					
Усього годин	90	16	14			60	-					

9. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин для денної форми	Кількість годин для заочної форми
1	Що таке соціологія? Соціологічна теорія 1. Що таке соціологія та що вона пропонує? 2. Соціологія як академічна дисципліна і засіб змінювати світ. 3. Соціологічні парадигми. 4. Головні соціологічні перспективи та застосування соціологічних парадигм.	2	-
2	Культура і суспільство. Соціалізація і суспільна взаємодія 1. Що таке культура? Типологія культури: культурні типи. 2. Суспільство. Суспільна структура: статус, ролі. 3. Аспекти культури: цінності, норми, символи, мови. Культурне розмаїття. 4. Соціобіологія. Теорії та процес соціалізації. Обмежувальні заклади та ресоціалізація. Соціалізація і соціальна взаємодія.	2	-
3	Суспільні групи й організації. Соціальні відхилення та	2	-

	суспільний контроль 1. Суспільні групи й мережі. Групова динаміка. Формальні організації: бюрократія, олігархія. Макдональдизація суспільства. 2. Теорія суспільних відхилень. Біологічні перспективи. Структурно-функціоналістські перспективи. 3. Соціальні зв'язки та соціальні відхилення. Структурні запобіжники суспільних відхилень. 4. Соціальний контроль відхилень та перспективи. Соціально-конфліктні перспективи. Символіко-взаємодічі перспективи. Наліплювання ярликів. Медикалізація відхилень. Культурна передача.		
4	Суспільна стратифікація 1. Форми стратифікації. 2. Джерела та перспективи стратифікації. 3. Підтримка стратифікації. 4. Суспільна мобільність.	2	-
5	Структура населення, рух і концентрація 1. Зміна населення. Структури населення. 2. Теорії демографічних змін. 3. Вимірювання чисельності населення. 4. Населення й урбанізація. Історія і сучасний стан урбаністичної соціології. Урбаністична екологія. Передмістя. Природа урбаністичного життя й спільнота.	2	-
6	Соціальні зміни, поведінка та рухи 1. Колективна поведінка. Форми колективної поведінки. 2. Теорії колективної поведінки. 3. Соціальний рух. Оформлення соціального руху. 4. Типи та теорії соціальних рухів.	2	-
7	Методи соціологічних досліджень 1. Проведення соціологічних досліджень. 2. Методи соціологічних досліджень: опитування, спостереження, аналіз, пояснення. 3. Дослідницька етика. 4. Дослідження через Інтернет. 5. Дослідницький процес.	2	-
	Усього	14	-

10. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин для денної форми	Кількість годин для заочної форми
	Практичні заняття не передбачені		

11. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин для денної форми	Кількість годин для заочної форми
	Лабораторні заняття не передбачені		

12. Самостійна робота

Метою самостійної роботи студента є: навчитися користуватися бібліотечними

фондами і каталогами, працювати з історичними та літературними джерелами, складати конспекти, аналізувати матеріал, порівнювати різні наукові концепції та робити висновки.

Види самостійної роботи студента:

- опрацювання лекційного матеріалу;
- підготовка до семінарських занять;
- опрацювання тем курсу, які виносяться на самостійне вивчення, за списками літератури, рекомендованими в робочій навчальній програмі дисципліни;
- підготовка до виконання модульної контрольної роботи (тестування);
- відвідування консультацій (згідно графіку консультацій кафедри);
- підготовка до складання заліку за контрольними питаннями.

Питання для самостійного вивчення студентами

№ з/п	Назва теми	Кількість годин для денної форми	Кількість годин для заочної форми
1	Заснування та головні фундатори соціології. Видатні соціологи: Огюст Конт, Ентоні Гідденс, Абу Заїд Абдал Рахман Ибн Халдун, Гарріет Мартіно, Ч. Райт Міллз, Елбіон Смол, Ида Б. Веллс-Барнетт.	10	-
2	Соціологічна теорія. Видатні соціологи: Джессі Бернанд, Патриція Гілл-Коллінз, Ніклас Луманн, Карл Маркс, Роберт К. Мертон, Талкотт Парсонс, Герберт Спенсер, Макс Вебер.	8	
3	Культура і суспільство. Соціалізація і суспільна взаємодія. Видатні соціологи: Наполеон Шанонь, Марвін Гарріс, Маршалл МакЛуган, Вільям Грейхам Замнер, Бенджамін Ли Горф, Едвард О. Вілсон, Пітер Бергер, Чарльз Гортон Кулі, Зігмунд Фройд, Гарольд Гарфінкель, Ервінг Гоффман, Джордж Герберт Меад, Вільям І. Томас.	7	-
4	Суспільні групи й організації. Соціальні відхилення та суспільний контроль. Видатні соціологи: Пітер М. Бло, Джорж Гаспар Гоменс, Розабет Мосс Кантер, Курт Левін, Роберт Майклз, Георг Рітцер, Георг Зіммель, Філіп Г. Зімбарго, Говард Бекер, Вільям Чамбліс, Петер Конрад, Травіс Гірші, Чезаре Ломброзо, Кораме Річі Манн, Ричард Квінні, Едвін Г. Сутерланд.	7	-
5	Суспільна стратифікація. Видатні соціологи: Кінгслі Девіс, Вільям Едвард Бурггардт дю Буа, Фрідріх Енгельс, Іммануель Валерштайн, Вільям Джуліус Вілсон.	7	-
6	Структура населення, рух і концентрація. Видатні соціологи: Герберт Ганс, Марк Готтдінер, Томас Роберт Мальтус, Роберт Езра Парк, Фердінанд Тьоніс, Баррі Веллман, Луїс Вірт.	7	-
7	Соціальні зміни, поведінка та рухи. Видатні соціологи: Герберт Блюмер, Густав Ле Бон, Стенлі Ліберзон, Нейл Смелзер, Пітірім Сорокін, Торштайн Феблен.	7	-
8	Методи соціологічних досліджень. Видатні соціологи: Еміль Дюкргейм, Ендрю М. Грілі, Пауль Фелікс Лазарсфельд, Стенлі Мілграм, Дороті Сміт, Джейн Адамс, Артур Б. Шостак, Стивен Ф. Стіле, Роджер А. Страус, Лестер Вард, Вільям Фут Вайт.	7	-
	Разом	60	-

13. Індивідуальні завдання

Не передбачено планом.

14. Методи навчання

При викладанні дисципліни застосовуються словесні, наочні та практичні методи навчання.

Словесні та наочні методи навчання використовуються під час лекцій, семінарських занять, індивідуальних та групових консультацій, практичні – при проведенні практичних занять та виконанні лабораторних робіт.

Під час проведення лекцій та семінарських занять використовуються такі словесні методи як розповідь і пояснення.

До числа наочних методів, які застосовуються при викладанні дисципліни, належать: ілюстрація, демонстрація.

15. Методи контролю

Поточний контроль успішності засвоєннями студентами навчального матеріалу може здійснюватися шляхом опитування й оцінювання знань студентів під час семінарських занять, оцінювання виконання студентами самостійної роботи та індивідуальних завдань, проведення і перевірки письмових контрольних робіт, тестування або в ході індивідуальних співбесід зі студентами під час консультацій. Вибір конкретних форм і методів поточного контролю знань студентів залежить від викладача і доводиться до їхнього відома на першому семінарському занятті. Модульний контроль є частиною поточного контролю і має на меті перевірку засвоєння студентом певної сукупності знань та вмій, що формують відповідний модуль. Він реалізується шляхом проведення спеціальних контрольних заходів (у формі тестування чи написання студентами контрольних робіт), проводиться наприкінці кожного змістового модулю за рахунок аудиторних занять, під час групових консультацій або ж за рахунок часу, відведеного на самостійну роботу студентів. На підставі результатів модульного контролю здійснюється міжсесійний контроль (атестація).

Підсумковий контроль здійснюється у формі диференційованого заліку.

Контрольні питання з дисципліни «Основи соціології»

1. Соціологія як наука. Об'єкт, предмет та структура соціології.
2. Основні функції та методи соціології.
3. Роль і місце соціології у житті суспільства.
4. Передумови виникнення та основні етапи розвитку соціології.
5. Огюст Конт – засновник соціології як самостійної науки.
6. Герберт Спенсер та його соціологічний еволюціонізм.
7. Основні ідеї та представники соціал-дарвінізму.
8. Географічний та расово-антропологічний напрями в соціології.
9. Психологічний напрям у соціології.
10. Соціологічні погляди К. Маркса.
11. Соціологічна концепція Еміля Дюркгейма. Поняття «соціальна солідарність» та «аномія».
12. «Розуміюча соціологія» Макса Вебера. Типи соціальних дій.
13. Інтегративна соціологія Питирима Сорокіна (теорії соціокультурної динаміки, стратифікації, мобільності).
14. Основні ідеї та принципи емпіричної соціології.
15. Соціально-політичні ідеї українських філософів, істориків, письменників та громадських діячів до XIX ст.
16. Виникнення української соціології як науки. Женевський гурток українських соціологів. Історико-соціологічний метод М. Грушевського.
17. Доля української соціології в радянський період. Розвиток української соціології в еміграції (Б. Кістяківський, М. Шаповал, В. Вінниченко та інші).

18. Еволюція уявлень про суспільство та теорії його походження.
19. Сутність суспільства та його характерні ознаки.
20. Типологізація суспільств.
21. Соціальна структура суспільства.
22. Соціальні спільноти та соціальні інститути.
23. Соціальна стратифікація суспільства.
24. Поняття соціальної мобільності.
25. Ключові поняття та вихідні принципи соціології особистості.
26. Сутність, зміст та чинники соціалізації особистості.
27. Соціальні статуси і соціальні ролі особистості.
28. Теорії диспозиції та референтної групи.
29. Потреби, інтереси та мотиви діяльності особи. Ієрархічна теорія потреб А. Маслоу.
30. Сутність сім'ї, її основи, особливості та типи.
31. Основні параметри соціологічного дослідження сім'ї.
32. Структура сім'ї та її функції в суспільстві.
33. Тенденції розвитку сучасної сім'ї.
34. Основні проблеми соціології молоді.
35. Характеристики молоді як соціальної спільноти.
36. Основні принципи молодіжної політики в Україні та в країнах Заходу.
37. Соціальні проблеми молоді.
38. Основні проблеми етносоціології. Особливості розвитку радянської етносоціології.
39. Еволюційно-історична концепція походження етносу Ю. Бромлея.
40. Соціобіологічна теорія етногенезу Л. Гумільова.
41. Етносоціальні процеси: еволюційні та трансформаційні.
42. Концепції походження націй у соціології.
43. Специфіка вивчення культури в соціології. Три сфери прояву людської культури.
44. Соціокультурні цінності, норми, зразки поведінки та мова як основні параметри дослідження культури в соціології.
45. Форми культури: загальнолюдська культура, суперкультура, субкультура, контркультура, девіантна культура, особистісна культура.
46. Елітарна, фольклорна та масова культури.
47. Соціальні функції культури.
48. Суспільні норми та девіації.
49. Типологія девіантної поведінки.
50. Шляхи подолання суспільних девіацій.
51. Конфлікт як соціальне явище.
52. Структура, механізми дії та типологія конфліктів.
53. Запобігання конфліктам і їх розв'язання.
54. Суть конкретно-соціологічних досліджень: основні етапи.
55. Соціологічні методи емпіричного дослідження (спостереження, експеримент, аналіз документів, опитування).
56. Вимоги до складання програми конкретного соціологічного дослідження.

**16. Розподіл балів, які отримують студенти
для диференційованого заліку:**

Поточне оцінювання, тестування та самостійна робота								Індивідуальні Завдання	Диференційований залік	Сума
Змістовий модуль 1										
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8			
10	10	10	10	10	10	10	10	0	20	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

100-бальна рейтингова система оцінювання	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою для екзамену, диференційованого заліку, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A – відмінно	5 – відмінно
82 – 89	B – дуже добре	4 – добре
74 – 81	C – добре	
64 – 73	D – задовільно	3 – задовільно
60 – 63	E – достатньо	
35 – 59	FX – незадовільно з можливістю повторного складання	2 – незадовільно
0 – 34	F – незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	

Правила модульно-рейтингового оцінювання знань

Загальна трудомісткість дисципліни – 100 балів, із них при семестровому контролі у вигляді диференційованого заліку на поточний контроль відведено 80 балів (для допуску до диференційованого заліку необхідно мати не менше 35 балів поточної успішності).

1. Поточний контроль. Бали, отримані впродовж семестру, за видами навчальної діяльності розподіляються наступним чином (розподіл орієнтовний):

- робота на семінарських заняттях (відповіді на семінарах, а в разі їх пропусків з поважної причини – індивідуальні співбесіди на консультаціях за темами відповідних занять) – до 80 балів.

Присутність на лекціях і семінарах не оцінюється в балах. Пропуски занять підлягають обов'язковому відпрацюванню в індивідуальному порядку під час консультацій. Пропущене заняття має бути відпрацьоване впродовж двох наступних тижнів, при тривалій відсутності студента на заняттях з поважної причини встановлюється індивідуальний графік відпрацювання пропусків, але не пізніше початку екзаменаційної сесії.

Студент, який повністю виконав програму навчальної дисципліни і отримав достатню рейтингову оцінку (не менше 35 балів), допускається до підсумкового контролю з дисципліни.

2. Підсумковий контроль Підсумковим контролем є диференційований залік. Він здійснюється відповідно до вимог «Положення про організацію освітнього процесу в Полтавському національному технічному університеті імені Юрія Кондратюка».

17. Методичне забезпечення

1. Опорний конспект лекцій.
2. Методичні вказівки до семінарських занять.
4. Методичні рекомендації до самостійної роботи з дисципліни.
5. Правила модульно-рейтингового оцінювання знань із навчальної дисципліни.

18. Рекомендована література

Базова

1. Волик Н.Г., Забара А.Д., Філіна І.О. Соціологія: конспект лекцій для студентів усіх спеціальностей усіх форм навчання / Н.Г. Волик, А.Д. Забара, І.О. Філіна; під заг. ред. Г.Є. Аляєва. – Полтава: ПолтНТУ, 2009. – 110 с.
2. Черниш Н.Й. Соціологія: підручник за рейтингово-модульною системою навчання. – 5-те видання, перероблене і доповнене. – К.: Знання, 2009. – 468 с.
3. Stolley, Kathy S. The Basics of Sociology. Westport, Connecticut; London: Greenwood Press, 2005. – 303 p.
4. Plummer, Kenneth. Sociology: the Basics / Ken Plummer. London, New York: Routledge, 2010. – 244 p.

Допоміжна

1. Гіденс Е. Соціологія: Пер. з англ. — К. 1999. — 726 с.
2. Демків О. Б. Соціологія права і девіантної поведінки: Навчальний посібник. – Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2007.
3. Забара А.Д. Соціологія: конспект лекцій для студентів-иностранців. – Полтава: ПолтНТУ, 2012. – 88 с.
4. Лукашевич М.П., Туленков М.В. Спеціальні та галузеві соціологічні теорії: Навч. посібник. – К., 1999. – 342с.
5. Матецкая А.В. Социология культуры: Учебное пособие. – Ростов, 2006. – 260с. // <http://www.ecsocman.edu.ru/db/msg/278888.html>
6. Монсон А. Лодка на аллеях парка. Введение в социологию: Пер. со шведского. – М.: Весь мир, 1995.
7. Соціологія: Навч. посіб. / За ред. С.О. Макеєва. — 2-е вид. — К.: Т-во «Знання», КОО, 2003. — 455 с.
8. Соціологія: Підручник для вузів / за ред. Городяненка В.П. – К.: Видавничий центр „Академія”, 2002. – 560с.
9. Танчин І.З. Соціологія: навчальний посібник. 2-ге вид., перероблене і доповнене. – К.: Знання, 2007. – 351 с.
10. Хагуров Т.А. Введение в современную девиантологию: Уч. пособие. – Ростов-на-Дону., 2001. // www.auditorium.ru/books/6220
11. Юрій М.Ф. Соціологія. — К.: Дакор, 2004. — 552 с.
12. Albrow, Martin. Sociology: the Basics. London: Routledge, 1999, 2003. – 203 p.
13. Andersen, Margaret L. Sociology: the Essentials (9th ed.) / Margaret L. Andersen, Howard F. Taylor, Kim A. Logio. Boston, MA: Cengage Learning, 2015, 2017. – 459 p.
14. Babbie, Earl R. The Basics of Social Research (4th ed.). Belmont, CA: Thompson Wadsworth, 2009. – 550 p.
15. Dawson, Catherine. Introduction to Research Methods: A Practical Guide for Anyone Undertaking a Research Project (4th ed.). Oxford: HowToBooks Ltd., 2009. – 166 p.
16. Dillon, Michele. Introduction to sociological theory: theorists, concepts, and their applicability to the twenty-first century / Michele Dillon. – Second edition. San Francisco: John Wiley & Sons Inc., 2014. – 565 p.
17. Doel, Mark. Social Work: the basics / Mark Doel. London, New York: Routledge, 2012. – 206 p.
18. Giddens, Anthony. Essentials of Sociology / Anthony Giddens, Mitchell Duneier, Richard P. Appelbaum, Deborah Carr. London, New York: W.W. Norton & Company Inc., 2017. – 625 p.
19. Hanneman, Robert A. Research Methods for the Social Sciences: Basic Statistics for Social Research / Robert A. Hanneman, Augustine J. Kposowa, Mark Riddle. San Francisco: John Wiley & Sons Inc., 2013. – 530 p.
20. Macionis, John J. Society: the Basics / John J. Macionis, Kenyon College. 14th Ed. Hoboken, NJ: Pearson Education, 2016, 2017 (Revised edition of the author's Society, 2015). – 566 p.

21. Macionis, John J. *Society: the Basics* / John J. Macionis, Kenyon College. 16th ed. Global ed. Harlow, Essex: Pearson Education Ltd., 2018. – 736 p.

19. Інформаційні ресурси

1. Робоча програма навчальної дисципліни «Основи соціології» для студентів спеціальності 014 Середня освіта. Складена відповідно до освітньо-професійної програми бакалавра «Середня освіта (англійська мова і друга іноземна мова). – Полтава: ПолтНТУ, 2019. – 14 с. (Електронна версія в електронній бібліотеці ПолтНТУ).